

Subirachs

De l'expressionisme a l'abstracció (1953 - 1965)

Del 19 de juny
al 27 de novembre de 2022

Can Mario, Palafrugell

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Immers en la meua prehistòria i passant per una etapa cada vegada més expressionista, d'acord amb el meu temperament, vaig arribar a la total convicció que la plàstica actual ha de ser forçosament abstracta.

Josep Maria Subirachs

Amb aquesta exposició, la primera que se li dedica a Catalunya a **Josep Maria Subirachs** (Barcelona, 1927-2014) des del 2001, la Fundació Vila Casas vol reivindicar aquest artista de trajectòria prolífica i dilatada, que ocupa un lloc de referència com a escriptor de la generació de postguerra i de qui són indiscutibles les seves innovadores aportacions a la història de l'art de la segona meitat del segle xx.

Àlex Susanna, director d'art de la Fundació Vila Casas, destaca que "tenint en compte l'escassíssima presència de Subirachs als nostres museus nacionals, aquesta exposició és una reivindicació en tota regla, perquè estem convençuts que Subirachs és un dels més grans escultors catalans de la segona meitat del segle xx. D'altra banda, per nosaltres aquesta exposició, que es concentra en un dels períodes més creatius de la seva obra, és l'avantsala de la gran retrospectiva que la Fundació Vila Casas vol dedicar-li el 2027 amb motiu del centenari del seu naixement".

Comissariada per **Ricard Mas** i **Judit Subirachs-Burgaya**, l'exposició s'allunya del caràcter retrospectiu i planteja un discurs centrat en una de les etapes més fecundes i creatives de l'artista, concretament la del **pas de la figuració expressionista a l'abstracció**, compresa entre 1953 i 1965. Aquesta és la primera vegada que s'aborda el 'salt endavant' que va dur a terme l'obra de Subirachs vers les tendències avantguardistes occidentals fins a elaborar una gramàtica visual pròpia i perenne, tot esdevenint, en aquest afany renovador, un referent internacional de l'escultura catalana de postguerra.

Format en la tradició del Noucentisme, Subirachs es distancià ben aviat d'aquell punt de partença per anar definint el seu propi llenguatge. La influència de les avantguardes internacionals, que va descobrir amb vint-i-quatre anys en el seu primer viatge a París, becat per l'Institut Francès de Barcelona, el portà a emprendre un camí estètic que derivà cap a un expressionisme personal, desenvolupat a partir del 1953 i, sobretot, durant la seva estada a Bèlgica (1954-1956).

Cap a finals dels anys cinquanta, les figures distorsionades i expressives es van anar despullant d'anècdota per traspasar, gairebé de manera imperceptible, la frontera de la figuració a l'abstracció. Els descobriments plàstics i els recursos formals i conceptuals dotaren l'obra de Subirachs d'una densitat nova, i el convertiren en pioner d'una autèntica iconoclàstia que l'allunyà de l'estatuària tradicional.

Per bé que l'obra pública i monumental és la que li valgué el reconeixement públic i la que va consolidar-ne el prestigi, l'exposició descobreix un Subirachs més íntim, a escala humana, que també creà nombroses peces de petit i mitjà format destinades al col·leccionisme.

Dona
1957
Bronze
27 x 50 x 20 cm
Col·lecció Espai Subirachs

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALA FRUGELL

Inicis

Nascut al si d'una família del Poblenou culta i obrera, Subirachs volia ser arquitecte, però conscient que no podria costejar una carrera universitària va renunciar als estudis i va entrar a treballar, el 1942, al taller de l'escultor Enric Monjo, on va aprendre els processos de modelat i talla, emmotllat i buidat. Va ser cinc anys més tard, el 1947, quan va entrar com a col·laborador al taller d'un altre escultor, Enric Casanovas, on va descobrir la seva vocació artística i de qui se'n considerava deixeble, malgrat hi va coincidir poc temps a causa de la mort del mestre i malgrat haver-se distanciat, ben aviat, de la sobrietat noucentista i l'aire mediterrani de Casanovas.

L'any 1951 Subirachs va guanyar una de les beques de l'Institut Francès que costejava l'estada a París a joves artistes que volien perfeccionar la seva formació. Aquell primer viatge, als vint-i-quatre anys, li va permetre conèixer els corrents avantguardistes internacionals a través d'artistes com Constantin Brancusi, Georg Kolbe, Antoine Pevsner, Alberto Giacometti o Henry Moore, i va treballar uns mesos al taller de l'escultor Apel·les Fenosa. Tal com explica Bernat Puigdollers, l'estada a la capital francesa va ser decisiva "no tant pel contacte amb l'ambient d'avantguarda com pel seu efecte catàrtic. La immersió en el clima i el context filosòfic derivat de la Segona Guerra Mundial van infondre la seva obra de nou contingut i la van fer madurar a marxes forçades". Però també a Catalunya Subirachs es va interessar per la ruptura dels convencionalismes de l'art acadèmic oficial i molt aviat va fixar la mirada cap a escultors com Àngel Ferrant, Leandre Cristòfol o Eudald Serra.

Tot aquest aprenentatge el va fer distanciar ben aviat d'aquell punt de partença Noucentista per anar definint el seu propi llenguatge, en un camí que inicia amb l'expressionisme i en el que va abandonant la figuració a favor de l'abstracció. Aquest procés és el que se'ns mostra en aquesta exposició i que presentem a continuació a través dels seus cinc àmbits.

L'exposició

Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953-1965) s'articula a través de **cinc àmbits expositius** que presenten un total de **81 obres** –48 escultures, 32 dibuixos i 1 tapís– realitzats per Subirachs en un període de dotze anys, entre 1953 i 1965. El nucli central de la mostra transita per **Expressionisme, Abstracció, El Ferro, Penetracions i tensions**, quatre àmbits que inclouen sèries i recursos com ara els ferros, les falques i els tascons, els assemblatges polimatèrics, les penetracions i les tensions, així com el procés d'aprofundiment morfològic que, sens dubte, s'inspirà en la geometria reglada d'Antoni Gaudí; mentre que l'últim i cinquè àmbit, **Obra en espais de domini públic**, presenta, com dèiem, l'obra pública i monumental més coneguda pel públic.

Homenatge al cinema
1958

Tinta sobre paper
29 x 75 cm
Col·lecció Espai Subirachs

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

Expressionisme

El primer àmbit de l'exposició presenta obres realitzades l'any 1953, moment en què Subirachs trenca amb el classicisme essencial mediterrani, una línia en la qual s'havia limitat a emmirallar-se en els seus predecessors noucentistes i, amb ànsies de bastir la seva pròpia personalitat artística, segueix per camins nous dominats per formes més hieràtiques. En aquest procés d'aprofundiment morfològic, la influència més notòria, tal com apunta Judit Subirachs, “va ser, sens dubte, la d'Antoni Gaudí, a qui sempre va considerar el precursor de moltes de les innovacions de la plàstica del segle xx”.

El 1953 inicia un trencament que obrirà pas a un estil propi. Com veiem per exemple en les obres *Europa*, *Santa Eulàlia*, *Yerma* o *Cap de dona*, l'expressionisme de Subirachs, més formal que conceptual, emergeix en figures distorsionades, en la desconstrucció de cossos angulosos i, sobretot, en el tractament de les superfícies rugoses, solcades per estries, amb estigmes i empremtes fossilitzades per evocar el pas del temps. Les obres constaten com, en aquest camí, no s'aparta del figuratiu, però el va modificar mitjançant deformacions expressionistes “i aquesta tendència es convertí en el germen de l'organicisme tectònic que tan bé exemplifica *Maniquí-Ídol* (1954), un tors que culmina amb cinc apèndix –braços, pits i coll– que simbolitzen l'oposició entre elements diferents”, relata Judit Subirachs.

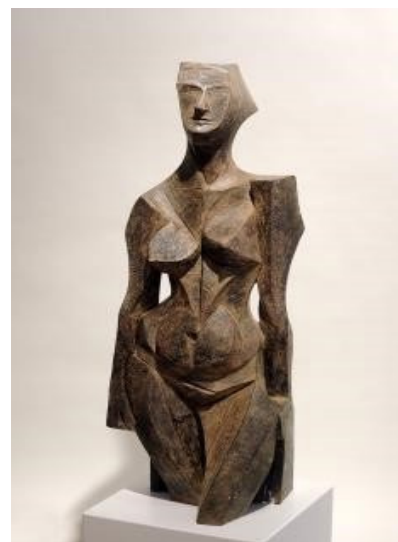
Abstracció

Del 1954 al 1956 Subirachs va viure, treballar i exposar a Bèlgica, on, en paraules de Judit Subirachs, “la bona resposta del públic i de la crítica el convertí en un artista professional que ja va veure la possibilitat de poder viure de la seva obra”. Aquesta és una etapa on les creacions de Subirachs, progressivament, es van anar distanciant dels vestigis figuratius i l'expressionisme derivà cap a l'abstracció. La primera fase d'aquesta etapa va passar d'unes formes naturalistes i turgents, a unes d'altres en què es fonien aspectes físics i imaginaris. Són obres que recorden la vocació arquitectònica de l'artista. A *Celine* (1955) o *Moisès* (1955) la figura s'ha despul·lat de l'anècdota per traspasar, poc a poc, cap a l'abstracció, que trobem plenament en l'obra *Dona a la platja* (1956).

Coincidint amb l'època de l'eclosió de l'informalisme, Subirachs introdueix en les seves obres empremtes i textures noves en els materials, i els valors tècnics i expressius assoleixen una significació pròpia i una vitalitat plàstica eloqüent.

Europa
1953
Bronze
21 x 54 x 19 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Celine
1955
Bronze
102 x 37 x 32 cm
Col·lecció Àgora 3 Galeria d'Art.
Sitges

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

En aquesta mateixa etapa també sorgeixen amb llum pròpia un conjunt de peces connectades amb la riquesa morfològica de les helicoidals gaudinianes i la importància del buit esdevé cabdal: “la meua escultura concedeix tanta o més importància als buits que als volums”, va dir l'artista el 1955. Un interès pel buit que trobem també en altres artistes coetanis com Oteiza, “un artista amb el qual Subirachs -i molts altres escultors que han integrat al llarg de la dècada del 1950 solucions procedents del constructivisme- comparteix afinitats”, destaca Ricard Mas.

En aquesta etapa també produeix obres de referències bíbliques o mitològiques, tal com veiem a *Torre de Babel* (1955) o *Èdip i Antígona* (1955). Aquests temes esdevenen un fet insòlit en l'escultura catalana del moment que, en paraules de Bernat Puigdollers, “anticipa el rerefons conceptual, ple de referències culturals, que tindran sempre les seves creacions”.

El ferro

La ruptura amb tota referència a la figuració es va fer encara més evident amb la utilització predominant del ferro, en formes fonamentalment lineals i diversitat de ritmes, amb un sentit aeri i, alhora, agressiu i feridor. L'espai va substituir el volum com a resultat d'un procés cap a un estil cada vegada més depurat. En les peces de ferro, Subirachs adoptà una esquematització formal similar a la de les figures expressionistes i a la de les primeres formes abstractes, però en aquestes peces la matèria es reduïa a la mínima expressió i abandona la puresa i la textura agafa protagonisme.

La verticalitat, tradició de Juli Gonzalez, i el buit són dos característiques de les obres que Subirachs realitza amb aquest material, com, per exemple, *Homenatge al cinema* (1958) o *Ferro* (1957), que podem veure en aquest tercer àmbit expositiu.

En aquesta immersió en l'abstracció, però, tal com apunta Judit Subirachs, l'artista, que “sempre va considerar l'obra d'art com a mitjà de comunicació, es desmoralitzava en adonar-se que aquell llenguatge, sovint massa críptic, el distanciava d'una part important del públic”, fet que el portarà, a mitjan dels anys seixanta, a abandonar-lo.

Penetracions i tensions

El quart àmbit de l'exposició presenta una etapa que compren des de finals dels anys cinquanta i el començament dels seixanta, En plena experimentació amb el llenguatge abstracte, Subirachs inicià la sèrie que el crític d'art José Corredor-Matheos anomenà “les penetracions i les tensions”, amb falques i tascons encaixats, i tirants i cargols de ferro com a elements plàstics més habituals.

Torre de Babel
1955
Bronze
77 x 47 x 38 cm
Col·lecció Àgora 3 Galeria d'Art.
Sitges

Ferro
1957
Ferro i marbre
275 x 99 x 87 cm
Col·lecció Artur Ramon. Barcelona

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Són peces caracteritzades per la conjunció de dos o més elements, de materials diferents, que s'uneixen o entren en conflicte en penetrar l'un en l'altre. L'artista busca l'antítesi i el contrast dels valors plàstics i expressius tot unint materials heterogenis o fins i tot contradictoris. Obres com *Hieron* (19659) *Colmenar* (1961) , *Contrapès* (1962) o *Pòrfir i Basalt* (1962), per exemple, suggereixen conceptes com l'acoblament, l'estabilitat, l'equilibri, el contrapès, la simetria, la tensió, la pressió, l'ascensió o la gravitació.

Aquí veiem com, paral·lelament als treballs de ferro, l'artista també treballa amb altres materials com la terracota, pedra, fusta, bronze o formigó, que mostra ressaltant-ne els valors propis i tractats de manera natural: trencament, erosió, oxidació. "En aquesta etapa, l'artista no modelava sinó que tractava els materials com ho farien el vent, la pluja o el foc", diu Judit Subirachs. Amb aquests assemblatges polimatèrics i la utilització directa dels elements naturals s'introduí el color, el propi de cada material, que va contribuir a crear una imatge nova de l'art de Subirachs. Segons Judit Subriachs, "els assemblatges polimatèrics, els descobriments plàstics i les experiències formals el convertiren en pioner d'una autèntica iconoclàstia que l'allunyà de l'estatuària tradicional".

Obra en espais de domini públic

Sense oblidar la vessant més coneguda de l'artista, l'exposició presenta en aquest darrer àmbit fotografies de l'obra pública, que va donar a Josep Maria Subirachs la possibilitat de treballar a escala monumental i no limitar-se a l'obra destinada al col·leccionisme privat, generalment de dimensions limitades. Les creacions més significatives de l'artista van lligades a l'arquitectura i a l'urbanisme.

L'any 1957, *Forma 212* va ser la primera escultura abstracta que s'instal·lava a la via pública a la ciutat de Barcelona i també a Catalunya. Però l'obra que veritablement causà un impacte històric en l'opinió pública va ser *Evoació marinera*, inaugurada el 1960 al barri de la Barceloneta.

A partir d'aleshores, Subirachs va anar deixant la seva empremta en nombrosos espais col·lectius arreu del territori: carrers, façanes i interiors d'edificis civils i religiosos, botigues i jardins. Sens dubte, l'obra monumental és la que li valgué el coneixement i el reconeixement del públic.

Si bé l'exposició acaba el 1965, moment en què, tal com escriu Ricard Mas, Subirachs ja no era una promesa emergent i havia estat "entronitzat com el millor escultor viu de la nova fornada d'artistes catalans", la seva trajectòria va ser molt més llarga i prolífica. A partir de 1965, per evitar que la seva obra es limités a unes temptatives formals, va iniciar un procés cap a una **nova figuració**, que, en paraules de Judit Subriachs, "implicà un replantejament del seu llenguatge amb nous reptes i noves expectatives".

Hieron
1959
Pedra
35 x 25 x 20 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Evoació Marinera
Barri de la Barceloneta, Barcelona

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Activitats relacionades

Taula rodona *Subirachs, dins i fora del seu temps*
Dissabte 16 de juliol a les 19 h

Visita guiada amb el comissari Ricard Mas.
Dissabte 6 d'agost a les 19 h.

Visita guiada amb la comissària Judit Subirachs.
Dissabte 3 de setembre a les 12 h.

Passis de l'entrevista a l'artista del programa A Fondo de RTVE.
Cada divendres a les 18.30 h

Visites guiades a l'Espai Subirachs de Barcelona, amb la comissària i directora de l'espai, Judit Subirachs.
Dijous 8 de setembre a les 18 h i dijous 15 de setembre a les 18 h.

Catàleg de l'exposició:

Textos:

Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció. Judit Subirachs-Burgaya

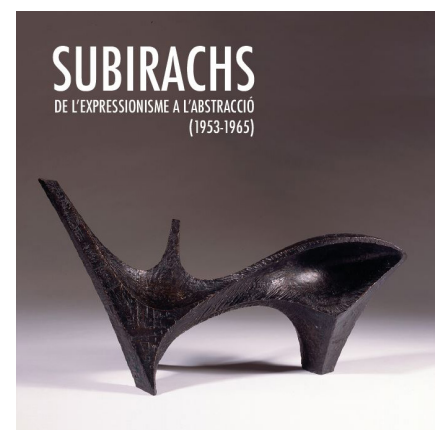
Cròniques de la Dimensió 62. Ricard Mas

Subirachs i l'escultura catalana de postguerra. Bernat Puigdollers

Biografia

Selecció d'imatges de les obres exposades

Catalogació d'obra

L'artista

Josep Maria Subirachs

1927

Neix l'11 de març al barri del Poblenou de Barcelona.

1942

Entra com a aprenent al taller de l'escultor Enric Monjo.

1945

Assisteix a classes de dibuix, com a alumne lliure, a l'Escola Superior de Belles Arts de Barcelona.

1947

Treballa com a col·laborador al taller de l'escultor Enric Casanovas.

1948

Primera exposició individual, a la Casa del Libro de Barcelona.

1949

La seva participació en el II Saló de Octubre li serveix per obtenir el reconeixement públic. Fins a l'any 1957 participa en aquest saló sense interrupció.

1950

Funda, amb Esther Boix, Ricard Creus, Joaquim Datsira, Josep Martí Sabé i Francesc Torres Monsó, el grup Postectura, que es presenta amb un manifest i una exposició a les Galeries Laietanes de Barcelona.

1951

Obté una beca del Cercle Maillol de l'Institut Francès de Barcelona per fer una estada a París.

Treballa uns mesos al taller de l'escultor Apel·les Fenosa, exiliat a França.

1953

Forma part, conjuntament amb Enric Planasdurà, Antoni Tàpies, Joan-Josep Tharrats, Joan Fluvià i Alexandre Cirici Pellicer, de la Comissió Organitzadora de l'Associació d'Artistes Actuals.

Obté el Primer Premi d'Escultura en el III Saló de Jazz de Barcelona, organitzat pel Club 49 a les Galeries Laietanes.

1954

Convidat pel pintor belga Luc Peire, es trasllada a Bèlgica, on resideix, treballa i exposa, individualment i en grup, fins al 1956.

1955

Exposa a la Biennial Internacional d'Escultura d'Anvers, Bèlgica.

El 23 de novembre es casa a Brussel·les amb Cecília Burgaya, amb qui tindrà tres fills.

1956

Treballa a l'agència publicitària Zen, creada i dirigida per Francesca Granados i Alexandre Cirici Pellicer.

Participa en l'exposició inaugural de les Galerías Jardín de Barcelona.

Per Nadal, l'empresa publicitària Zen presenta a la botiga Gales del passeig de Gràcia de Barcelona els aparadors muntats per Joan Brossa, Modest Cuixart, Leopold Pomés, Josep Maria Subirachs i Antoni Tàpies.

Josep Maria Subirachs, 1961
Raimon Camprubí

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

1957

Escultura *Forma 212* per a l'entrada de les Llars Mundet de Barcelona, primera obra abstracta col·locada a la via pública d'aquesta ciutat.

Medalla de bronze a la II Biennal Mediterrània d'Alexandria, Egipte.

1958

Gran Premi Sant Jordi, concedit per la Diputació de Barcelona, per l'escultura Catedral. Premi d'Escultura Julio González de l'Associació d'Artistes Actuals i la Cambra Barcelonessa d'Art Actual per l'escultura Tekel.

Guanya el concurs convocat pel Foment de les Arts Decoratives per la realització de les plaques que es concediran en els Premis FAD d'Arquitectura i Interiorisme.

1959

Realitza, en col·laboració amb el ceramista Antoni Cumella, el relleu Les Taules de la Llei per a la façana de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.

1960

L'escultura abstracta Evocació marinera és col·locada al barri de la Barceloneta de Barcelona.

L'escultura Santuari presideix l'escenificació de La pell de brau, de Salvador Espriu, representada a la Cúpula del Coliseum, seu de l'efímer Museu d'Art Contemporani creat per Alexandre Cirici Pellicer.

Crea, amb Joan-Josep Tharrats, Joan Hernández Pijuan, Joan Claret, Rafael Santos Torroella i Joan Vilacasas, el grup 0 Figura, que realitzarà innovadores exposicions a la Sala Gaspar de Barcelona.

1961

S'inaugura el santuari de la Virgen del Camino a Lleó, on realitza les tretze monumentals figures per a la façana, quatre portes de bronze i diversos elements per a l'interior de l'edifici.

1962

Escenografia per a l'obra teatral Primera història d'Esther, de Salvador Espriu, dirigida per Ricard Salvat al Teatre Romea de Barcelona.

Escultura Cera perduda vertical als jardins del Market Center Award de Dallas, TX, Estats Units.

Creu de Sant Miquel, a Montserrat.

1963

Monument a Narcís Monturiol, a Barcelona.

Monument a les víctimes del Vallès, a Rubí, Barcelona.

1965

Monument a Pompeu Fabra, a Planoles, Girona.

Monument a les víctimes de l'accident aeri de Carmona, Sevilla.

1966

Premi Internacional de Dibuix Ynglada-Guillot.

Fa la medalla commemorativa de la creació del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona, que serveix per recaptar diners per fer front a les multes imposades als implicats en els fets de la "Caputxinada".

1967

Escultura Venus del cerro de Peñíscola, a Peñíscola, Castelló.

Escultura La mesura de l'espai-temps per a l'edifici Mercurio de Barcelona.

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

1968

Monument al Comerç Internacional, a Dallas, TX, Estats Units.
A Mèxic. Monument en record de la XIX Olimpíada, a Ciutat de Mèxic.
Escenografia per a l'obra teatral Primera història d'Esther, de Salvador Espriu, segona versió dirigida per Ricard Salvat, al Teatre Banderas de Bilbao.
Sala especial a la XXXIV Biennal de Venècia.

1969

Monument Homenatge a Barcelona al Parc de Montjuïc de Barcelona.
Fris Barcelona per a la façana del nou edifici de l'Ajuntament de Barcelona.

1971

Primer Premi Internacional Sant Martí d'Or.

1972

Escultura Al otro lado del muro, al Museo de Escultura al Aire Libre de Madrid.

1973

Escultura La Huella, al Parque García Sanabria de Santa Cruz de Tenerife, Canàries.

1974

Premi de la Crítica barcelonina a la millor exposició de la temporada 1972-1973.

1975

Monument a l'Hospitalet de Llobregat, Barcelona.
Porta de Sant Jordi, que comunica el Palau del Lloctinent amb el Saló del Tinell, a Barcelona.

1976

Porta per a la sagristia de la capella de Sant Jordi i relleu Sant Jordi-Teseu a la llotja que uneix el Palau de la Generalitat de Catalunya amb la Casa dels Canonges, a Barcelona.
És nomenat Corresponding Member of the Hispanic Society of America, a Nova York.
Monument a Ramon Llull, a Montserrat, Barcelona.

1977

Capella del Santíssim (altar i relleu de la porta), a la Basílica de Montserrat, Barcelona.
Escenografia per a l'obra Èdip rei, de Sòfocles, en versió de Jaume Vidal Alcover, representada al Teatre Grec de Barcelona sota la direcció de Josep Anton Codina, Companyia de Teatre La Roda.

1978

Escenografia per a l'obra Esperando a Godot, de Samuel Beckett, en versió i direcció de Vicente Sáinz de la Peña, Compañía María Paz Ballesteros de Madrid.

1979

Fris Barcelona, a la façana de l'estació de ferrocarrils de Sants, Barcelona.
Monument a Manresa, Manresa, Barcelona.

1980

És elegit acadèmic per la secció d'escultura de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi.
Escenografia i cartell per a l'obra Les Bacants, d'Eurípides, en adaptació de Josep Montserrat i direcció de Ricard Salvat. Teatre Grec de Barcelona, Companyia Adrià Gual.

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

1981

Escenografia del ballet Phèdre, acte II, scène 5, que, amb coreografia d'Alain Marty, és estrenat a l'Opéra Comique de París.

Relleu a l'aeroport internacional de Barajas, a Madrid (actualment el relleu està situat a l'aeroport d'Alacant).

Placa en homenatge a la Resistència, lliurada per l'Associació Catalana d'Expresos Polítics al Parlament de Catalunya.

1982

Rep la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Monument al Redreçament de la Generalitat de Catalunya, a Cervera, Lleida.

1983

Escultura Jònica. Homenatge a Kavafis, a Ciutat de Palma, Mallorca.

Escultura Olimp, al parc del Château de Vidy, a Lausana, Suïssa.

Monument a Francesc Macià, a Vilanova i la Geltrú, Barcelona.

1984

Monument a Pau Casals, a Sant Salvador del Vendrell, Tarragona.

Estela funerària de Pau Casals, al cementiri del Vendrell, Tarragona.

Escultura Matèria-Forma, vestíbul de l'Ajuntament de Barcelona.

Bust del president Francesc Macià al pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat de Catalunya, a Barcelona.

Medalla de la Universitat Autònoma de Barcelona.

1985

Ambó, a l'altar major del Monestir de Poblet, Tarragona.

És nomenat Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres pel Ministeri de Cultura francès.

1986

Monument a Salvador Espriu, a Santa Coloma de Farners, Girona, i relleu dedicat al mateix poeta, a l'edifici antic de la Universitat de Barcelona.

Monument a Borrell II, a Cardona, Barcelona.

Bust de la pianista Rosa Sabater, al Palau de la Música Catalana, Barcelona.

Escultura Sant Jordi, a Montserrat, Barcelona.

L'arquitecte, monument als constructors de la catedral de Girona, al call d'aquesta ciutat.

El 10 de juny, 60 aniversari de la mort d'Antoni Gaudí, s'incorpora a les obres del temple de la Sagrada Família de Barcelona per fer els grups escultòrics de la façana de la Passió.

1987

Monument Els pilars del cel en commemoració dels Jocs Olímpics, a Seül.

És nomenat, per la seva aportació en el món de les Arts, Personalité de l'Année, distinció internacional atorgada a París.

1988

Monument a Gaspar de Portolà, amb la col·laboració de Francesc Carulla, a San Francisco, CA, Estats Units.

Monument a Federico García Lorca, a Cadaqués, Girona.

1989

És elegit acadèmic de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid.

Monument Unió d'Orient i Occident, a Seül.

Escultura Clio, a Sant Julià de Lòria, Andorra.

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

1990

Bust del president Lluís Companys al pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat de Catalunya, Barcelona.

Monument al Mil·lenari de Catalunya, a Tarragona.

1991

Monument a Francesc Macià, a la plaça de Catalunya de Barcelona.

1992

Creació escenogràfica per a l'obra teatral Cavalls de mar, dels germans Josep Lluís i Rodolf Sirera, posada en escena per Josep Maria Flotats i Ignasi Camprodon, i estrenada al Teatre Poliorama de Barcelona.

1993

És nomenat Officier dans l'Ordre des Arts et des Lettres pel Ministeri d'Educació i Cultura de la República francesa.

Relleu Iris, a la Plaza de Colón de Madrid.

Li és concedit, a Madrid, el premi Correo de las Artes al millor artista en l'especialitat d'escultura.

1997

És nomenat Artista Català viu més important del segle XX, segons enquestes realitzades per La Vanguardia, Catalunya Ràdio i Enciclopèdia Catalana.

1998

El Ministeri d'Educació i Cultura de l'Estat espanyol li atorga la Medalla de Oro al Mérito en Bellas Artes.

1999

Bust del president Josep Tarradellas al Pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat de Catalunya, a Barcelona.

2001

Bust del president Josep Irla al Pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat de Catalunya, Barcelona.

2003

Escultura monumental per al parc d'escultures de la ciutat de Gwangju, Corea del Sud. La Real Academia de Bellas Artes de Santa Isabel de Hungría de Sevilla li atorga la Medalla de Honor de Escultura.

2008

Sitges. Escultura monumental al Parc de Can Robert, a Sitges, Barcelona.

2011

El Plenari del Consell Municipal de Barcelona li atorga la Medalla d'Or al Mèrit Artístic.

2014

Després d'uns anys allunyat de la creació artística a causa d'una malaltia neurodegenerativa, Josep Maria Subirachs mor a Barcelona el dia 7 d'abril.

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

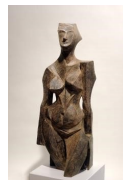
FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALA FRUGELL

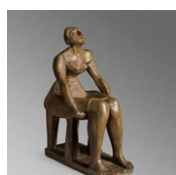
Obres en exposició

Santa Eulàlia
1953
Pedra
47 x 23 x 21 cm
Col·lecció Echeverria

Celine
1955
Bronze
102 x 37 x 32 cm
Col·lecció Àgora 3 Galeria d'Art.
Sitges

Yerma
1953
Bronze
64 x 33 x 38 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Torre de Babel
1955
Bronze
77 x 47 x 38 cm
Col·lecció Àgora 3 Galeria d'Art.
Sitges

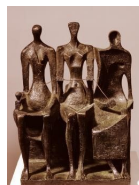
Europa
1953
Bronze
21 x 54 x 19 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Moisès
1955
Bronze
83 x 31 x 49 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Figura asseguda
1953
Bronze
35 x 30 x 22 cm
Fons Gomis, dipositat a l'Arxiu
Nacional de Catalunya

Les parques
1955
Bronze
41 x 33 x 18 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Cap de dona
1953
Bronze
53,5 x 54 x 29,5 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Èdip i Antígona
1955
Bronze
62 x 36 x 25 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Maniquí-Ídol
1954
Bronze
45 x 17 x 12 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Femme à la plage
1955
Bronze
48 x 21 x 48 cm
Col·lecció Àgora 3 Galeria d'Art.
Sitges

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

FUNDACIÓ
VILA CASAS

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Obres en exposició

Ícar
1955
Bronze
21,5 x 60 x 15 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Dona
1957
Bronze
27 x 50 x 20 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Dona a la platja
1956
Bronze
39 x 20 x 24 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Psalm
1958
Bronze
37 x 32 x 17 cm

L'home assegut, II
1957
Bronze
54 x 23 x 35 cm
Col·lecció Hotel Estela. Sitges

Intimitat de la forma
1958
Bronze
45 x 26 x 21 cm
Col·lecció particular

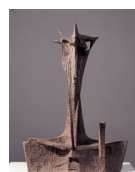
Figura femenina
1957
Bronze
21,5 x 63 x 17 cm
Col·lecció Hotel Estela. Sitges

Ulisses 1958
Bronze
69 x 12,5 x 12,5 cm

Dona al sol
1957
Terracota
21,5 x 47 x 19 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Ecce Homo
1958
Terracota
70 x 50 x 15 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Petit personatge
1958
Bronze
48,5 x 13 x 14 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Ferro
1957
Ferro i marbre
275 x 99 x 87 cm

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

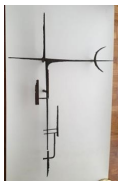
Obres en exposició

Monument transportable
1961
Fusta, bronze, ferro i pedra
200 x 63 x 57 cm
Col·lecció Espai Subirachs

La plomada
1964
Ferro, pedra i cordill
143 x 27 x 27 cm
Col·lecció particular

Ferro
1957
Ferro
190 x 95 cm
Col·lecció particular

Sideros 487
1964
Ferro, pedra i cordil
130 x 20 x 28 cm
Col·lecció Artur Ramon. Barcelona

Homenatge al cinema
1958
Ferro
38 x 102 cm
Col·lecció Josep M. Pérez Torro

Bigòmia
1964
Ferro i pedra
94 x 22 x 17 cm
MACBA

Tekel
1958
Fusta i ferro
175 x 35 x 35 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Espirals contràries
1963
Fusta i ferro
32 x 27 x 11 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Doble forma
1961
Ferro
200 x 50 x 50 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Monument funerari
1959
Formigó i pedra
29 x 27 x 16 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Hieron
1959
Pedra
35 x 25 x 20 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Colmenar
1961
Fusta, ferro i pedra
50 x 76 x 7 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

Obres en exposició

Pressió
1964
Pedra, fusta i cordill
45,5 x 21 x 16 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Contrapès
1962
Pedra
34,5 x 37 x 17 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Espirals
1961
Fusta, terracota i ferro
38 x 50 x 6,5 cm
Col·lecció Artur Ramon i Anna

Pòrfir i basalt
1962
Pedra
38 x 37 x 18 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Quatre ratlles
1962
Fusta, bronze i ferro
46 x 60 x 12 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Horizontal-Vertical
1963
Fusta i pedra
44 x 30 x 15 cm
Col·lecció Fundació Carmen & Lluís Bassat

Ull
1964
Fusta, corda i ferro
50 x 68 x 15 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Vertical Horizontal
1962
Bronze i alabastre
61 x 34 x 18 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Complementaris
1965
Fusta, pedra, bronze i ferro
35 x 45 x 9 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Horizontal, II
1962
Pedra i fusta
40 x 53 x 25 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Estabilitat
1964
Pedra i terracota
43 x 30 x 15 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Vertical
1965
Pedra, fusta i cordill
54 x 11 x 10 cm
Col·lecció Espai Subirachs

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

Obres en exposició

Ecce Homo
1956
Tinta sobre paper
26 x 20 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Maniquí-Ídol
1953
Tinta sobre paper
26 x 11 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

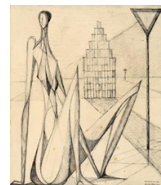
Collage
1953
Collage sobre paper
24 x 32 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Tors
1954
Tinta sobre paper
48 x 36 cm
Col·lecció Espai Subirachs

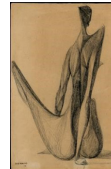
Dona asseguda 1953
Tinta sobre paper
23 x 19 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Figura asseguda
1954
Tinta sobre paper
40 x 31 cm
Col·lecció Hotel Estela. Sitges

Dona mirant l'horitzó
1953
Tinta sobre paper
23,5 x 16 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Figura asseguda d'esquena
1954
Tinta sobre paper
30,5 x 22,2 cm
Col·lecció Hotel Estela. Sitges

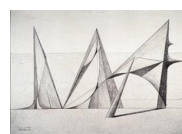
Dona davant del mar
1953
Tinta sobre paper
18 x 23 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Cap
1954
Tinta sobre paper
25 x 23,5 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Job
1956
Tinta sobre paper
24 x 51,5 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Femme à la plage
1955
Tinta sobre paper
70 x 100 cm
Col·lecció Espai Subirachs

— *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)*

Obres en exposició

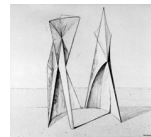
Forma 212
1957
Tinta sobre paper
50 x 70 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Homenatge al cinema
1958
Tinta sobre paper
29 x 75 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Sant Sebastià
1957
Tinta sobre paper
36,5 x 12 cm
Col·lecció Espai Subirachs

La parella
1959
Tinta sobre paper
70 x 78 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Crist a la columna
1958
Tinta sobre paper
49,5 x 19,5 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Torre de Babel
1957
Tinta sobre paper
35 x 29,5 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Davallament
1958
Tinta sobre paper
53 x 32 cm
Col·lecció Espai Subirachs

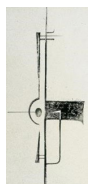
Ferro
1957
Tinta sobre paper
26 x 17 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Dona al sol
1957
Tinta sobre paper
34,8 x 52,5 cm
Col·lecció Espai Subirachs

Vertical
1958
Tinta sobre paper
32 x 14 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Ou de fusta
1958
Tinta sobre paper
75 x 34 cm
Col·lecció Espai Subirachs

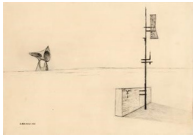

Dos
1961
Tinta sobre paper
75 x 54 cm
Col·lecció Espai Subirachs

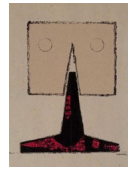
— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

Obres en exposició

Paisatge
1959
Tinta sobre paper
35 x 50 cm
Col·lecció Hotel Estela. Sitges

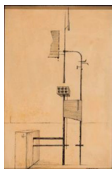
Gravitació
1965
Tècnica mixta sobre paper
46,5 x 35,5 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

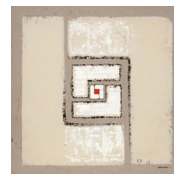
Ferro
1958
Tinta sobre paper
70 x 47,5 cm
Col·lecció Espai Subirachs

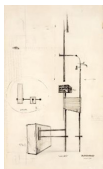
Ponent
1962
Tinta sobre paper
22 x 40 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Santuari I (esbós)
1958
Tinta sobre paper
47 x 30 cm
Col·lecció Hotel Estela. Sitges

Polimatèria 1965
Gouache sobre cartró
42,5 x 43,3 cm
Col·lecció particular

Santuari II (esbós)
1958-59
Tinta sobre paper
53 x 32 cm
Col·lecció particular

Falques
1962
Tècnica mixta sobre paper
51,3 x 67,3 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Rome
1959
Tinta sobre paper
24,5 x 15,5 cm
Col·lecció Artur Ramon. Bcn

Barcelona 1961- 1962
Tapís | 159 x 146 cm
Col·lecció Barón

— Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953- 1965)

Fotografies d'obra pública exposades:

Forma 212
1957
Formigó
180 x 270 cm
Recinte Mundet. Passeig de la Vall d'Hebron. Barcelona

Catedral
1958
Ferro
210 cm
Recinte Mundet. Passeig de la Vall d'Hebron. Barcelona

Placa Premi FAD d'arquitectura
Bronze
11 x 30 x 4 cm
Edificis Premi FAD. Barcelona

Evocació marinera
1958-1960
Bronze
370 x 250 cm
Edificis Premi FAD. Barcelona
Passeig Joan de Borbó

Les taules de la Llei
1959
Gres
300 x 250 cm
Facultat de Dret de la UB
Avinguda Diagonal. Barcelona

Façana i portes del Santuari de la Virgen del Camino
1961
Bronze
Lleó

Creu de Sant Miquel
1962
Travertí, marbre i bronze
530 cm
Monestir de Montserrat

Monument a Narcís Monturiol
1963
Formigó i coure
420 x 269 x 214 cm
Avinguda Diagonal / Carrer Girona
Barcelona

Monument a les víctimes del Vallès
1963
Formigó, bronze i alumini
1300 x 400 x 300 cm
Pont del carrer de Cadmo. Rubí

L'espina
1964
Formigó i bronze
Rambla Nova. Tarragona

Monument a Pompeu Fabra
1965
Bronze i pedra
257 x 76 x 48
Planoles

Per a més informació podeu contactar amb el departament de Premsa i Comunicació:

Diana Juanpere Dunyó
djuanpere@fundaciovilacasas.com

Descàrrega d'imatges via web: <https://www.fundaciovilacasas.com/ca/documents-premsa>
Usuari: premsa
Contrasenya: premsa2022

FUNDACIÓ
VILA CASAS

www.fundaciovilacasas.com

ESPAIS
VolART
BARCELONA

Espais Volart
Ausiàs Marc, 20-22
08010 Barcelona
+34 93 481 79 85
volart@fundaciovilacasas.com

CAN
FRAMIS
BARCELONA

Museu Can Framis
Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
+34 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Museu Can Mario
Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
+34 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

Museu Palau Solterra
Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
+34 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com